

Samhällskunskap

Demokrati och politik

BEDÖMNINGSANVISNINGAR TILL BEDÖMNINGSSTÖD I ÅRSKURS 4-6

Prov som återanvänds av Skolverket omfattas av sekretess enligt
17 kap. 4§ offentlighets- och sekretesslagen.

Detta prov återanvänds av Skolverket t.o.m 2022-01-30

Demokrati och politik

Skolverket

Innehåll

Inledning	sid. 2
1. Allmän information	sid. 3
2. Bedömningsanvisningar	sid. 5
Uppgift 1 Hur fungerar samhället	sid. 5
Uppgift 2 Demokrati och diktatur	sid. 6
Uppgift 3 Regering eller riksdag	sid. 7
Uppgift 4 Demokratiska beslut	sid. 8
Uppgift 5 Fördelar och nackdelar med demokratiska beslut	sid. 9
Uppgift 6 Fördelar med representativ och direkt demokrati	sid. 13
Uppgift 7 Frågor om att påverka beslut	sid. 16
3. Hur kan resultatet tolkas och återkopplas till eleverna?	sid. 21
4. Formulär för sammanställning av elevresultat	sid. 23
Formulär för sammanställning på gruppnivå	sid. 24

Inledning

Det här häftet ska användas vid bedömningen av uppgifterna som ingår i häftet *Demokrati och politik* i samhällskunskap för grundskolans årskurser 4-6. Häftet består av 4 kapitel. Inledningsvis finns information om bedömningen av häftet *Demokrati och politik* (kapitel 1). Sedan följer anvisningar hur bedömningen av de enskilda uppgifterna ska gå till (kapitel 2). Därefter finns ett kapitel med underlag och exempel på hur resultatet kan återkopplas till eleverna (kapitel 3). Det avslutande kapitlet innehåller kopieringsunderlag (kapitel 4).

1. Allmän information

Bedömningsstödet är konstruerat för att bedöma elevernas kunskaper i relation till kunskapskraven i årskurs 6. Beskrivningen av progressionen i uppgifterna och exemplen på elevprestationer utgår från kunskapskraven i samhällskunskap i årskurs 6. Bedömningsstödet är avsett att användas i årskurserna 4-6. För ytterligare information om hur bedömningsstödet kan användas i årskurs 4 och 5 se Lärarinformationen.

Bedömningsstödet koppling till kursplanen

Uppgifterna i häftet *Demokrati och politik* ska kunna genomföras på 60 minuter. Häftet *Demokrati och politik* prövar förmågan att analysera samhällsstrukturer och specifikt de rättsliga strukturerna. Under rubrikerna nedan presenteras vilken förmåga, vilket centralt innehåll och vilken del av kunskapskraven som eleven får möjlighet att visa kunskaper inom genom elevhäftet *Demokrati och politik*.

Förmågor:

- Analysera samhällsstrukturer med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp och modeller
- Reflektera över hur individer och samhällen formas, förändras och samverkar
- Reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden, principer, arbetssätt och beslutsprocesser

Centralt innehåll:

- Vad demokrati är och hur demokratiska beslut fattas. Det lokala beslutsfattandet, till exempel i elevråd och föreningar. Hur individer och grupper kan påverka beslut
- Politiska val och partier i Sverige. Riksdagen och regeringen och deras olika uppdrag

Kunskapskrav:

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband inom olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett **i huvudsak/relativt väl /väl** fungerande sätt.

Eleven kan utifrån något givet exempel föra **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade** resonemang dels om hur individer och grupper kan påverka beslut på olika nivåer, dels om förhållanden som begränsar människors möjligheter att påverka.

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om vad demokrati är och hur demokratiska beslutsprocesser fungerar och visar det genom att föra **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade** resonemang om hur demokratiska värden och principer kan kopplas till hur beslut tas i elevnära sammanhang.

Läsanvisning och principer för bedömning i bedömningsstödet

Häftet *Demokrati och politik* består av uppgifter med slutna svarsformat och uppgifter med öppna svarsformat. Uppgifterna med slutna svarsformat besvarar eleven genom att till exempel kryssa i en ruta eller sätta in rätt ord i en lucka i en text och uppgifter med öppna svarsformat besvarar eleven med en egen text.

I bedömningsanvisningen anges de korrekta svaren till respektive uppgift med slutet svarsformat. Läraren bedömer uppgiften genom att räkna samman antalet korrekta svar, och de kvaliteter som antalet korrekta svar motsvarar visas i en tabell för respektive uppgift. I sammanräkningen kan en elev inte få minus för felaktigt svar.

Bedömningsanvisningen för en uppgift med öppet svarsalternativ börjar med att formulera uppgiften så som den ser ut i elevhäftet. Efter uppgiftsformuleringen visas vilken del av kunskapskraven som uppgiften bedöms utifrån. Sedan följer de bedömningsaspekter som används vid bedömningen. Bedömningsaspekterna sammanfattar vad läraren ska fästa avseende vid i bedömningen av respektive uppgift. I matrisen redovisas hur dessa aspekter ska fullföljas för att de olika nivåer som elevsvaren kan nå ska uppfyllas. För att ett elevsvar ska anses motsvara en viss kvalitet måste alla de bedömningsaspekter som återfinns i matrisen vara uppfyllda. För att exemplifiera de olika nivåerna återfinns också autentiska elevsvar med en kommentar till varje elevsvar. Till vissa uppgifter återfinns också exempel på relevanta orsaker/anledningar/konsekvenser etc. i förhållande till uppgiften. Dessa exempel ska inte ses som en komplett lista utan snarare som ett stöd för läraren att hitta nivån.

Formulär för sammanställning av elevresultat

I slutet av bedömningsanvisningen finns ett formulär för sammanställning av elevresultat som kopieringsunderlag. Det finns även ett formulär för sammanställning på gruppnivå. Båda dessa kan användas av läraren för att skapa sig en uppfattning av elevernas och klassens/gruppens visade kunskapsnivå.

2. Bedömningsanvisningar

Uppgift 1 Hur fungerar samhället

Formulering av uppgiften och rätta svar

Nedan följer ett antal uppgifter som handlar om hur samhället i Sverige styrs. Varje uppgift innehåller en ofullständig mening som behöver en fortsättning. Markera det alternativ som stämmer bäst.

- a) För att en person ska få rösta i riksdagsval i Sverige krävs det att...
C. personen har fyllt 18 år.
- b) För att en person ska få rösta i riksdagsval i Sverige krävs det att...
D. personen är svensk medborgare.
- c) Val till riksdagen sker...
B. vart fjärde år.
- d) För att ett parti ska få komma in i riksdagen krävs det att de får minst...
B. 4 % av rösterna.
- e) Riksdagen beslutar om vem som skall bli...
D. statsminister.
- f) Riksdagen består av 349 ledamöter bland annat därför att...
A. det ska inte kunna bli oavgjort vid röstning av förslag.
- g) Samma dag som det är riksdagsval är det också val till...
B. kommun och landsting.
- h) Regeringens arbete leds av ...
C. statsministern.
- i) Beslut om bibliotek och förskolor på orten där du bor tas av ...
B. kommunen.

Bedömningen utgår från följande del av kunskapskraven:

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband inom olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett **i huvudsak/relativt väl /väl** fungerande sätt.

Progression i uppgiften

Uppgiften prövar hur komplexa samband eleven kan beskriva. Ju fler korrekta svar desto större bredd har eleven visat om den politiska strukturen i Sverige, vilket här innebär att sambanden blir mer komplexa. Antalet korrekta svar visar också på en mer fungerande begreppsanvändning.

Antal rätt	Visar på
5-6	enkla samband och i huvudsak fungerande begreppsanvändning
7-8	relativt komplexa samband och relativt väl fungerande begreppsanvändning
9	komplexa samband och väl fungerande begreppsanvändning

Uppgift 2 Demokrati och diktatur

Formulering av uppgiften och rätta svar

Stämmer följande påståenden bäst med förhållanden i en demokrati eller i en diktatur?

Sätt kryss i rätt ruta!

	Demokrati	Diktatur
a) Alla har samma skyldigheter, t.ex. att betala skatt.	☒	☐
b) Man kan bli fängslad för att man säger vad man tycker om politiken i landet.	☐	☒
c) TV, Internetsidor och tidningar kontrolleras av staten.	☐	☒
d) Det hålls regelbundna fria val, t ex riksdagsval, presidentval.	☒	☐
e) Alla som anklagas för ett brott kan få hjälp av en advokat.	☒	☐
f) Man behöver inte berätta för någon hur man har röstat.	☒	☐
g) Det finns inga lagar som gör att medborgarna kan avsätta de som styr.	☐	☒
h) De som styr landet måste se till att minoritetsgrupperna har det bra.	☒	☐
i) Det finns bara ett parti/person att rösta på när det är val.	☐	☒
j) En eller några få bestämmer över alla andra.	☐	☒
k) Människor får protestera och demonstrera om de är missnöjda.	☒	☐
l) Beslut kan fattas snabbt och utan många kompromisser och debatter.	☐	☒

Bedömningen utgår från följande del av kunskapskraven:

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband inom olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett **i huvudsak/relativt väl /väl** fungerande sätt.

Progression i uppgiften

Uppgiften prövar hur komplexa samband eleven kan beskriva. Ju fler korrekta svar desto större bredd har eleven visat om den politiska strukturen i Sverige, vilket här innebär att sambanden blir mer komplexa. Antalet korrekta svar visar också på en mer fungerande begreppsanvändning.

Antal rätt	Visar på
7-8	enkla samband och i huvudsak fungerande begreppsanvändning
9-10	relativt komplexa samband och relativt väl fungerande begreppsanvändning
11-12	komplexa samband och väl fungerande begreppsanvändning

Uppgift 3 Regering eller riksdag

Formulering av uppgiften och rätta svar

Nedan följer olika påståenden om riksdagen och regeringen.

Markera med ett kryss på varje rad vilket påstående som är rätt.

☒ Statsministern leder regeringens arbete.	eller	Statsministern leder riksdagens arbete.	☐
☐ Ett parti som har fått 10 % av rösterna i valet får 10 % av platserna i regeringen.	eller	Ett parti som har fått 10 % av rösterna i valet får 10 % av platserna i riksdagen.	☒
☒ Alla medlemmar i regeringen är ministrar, t.ex. finansminister, utrikesminister.	eller	Alla medlemmar i riksdagen är ministrar, t.ex. finansminister, utrikesminister.	☐
☒ Regeringen lämnar förslag på nya lagar till riksdagen	eller	Riksdagen lämnar förslag på nya lagar till regeringen	☐
☐ Det är regeringen som röstar igenom en ny lag.	eller	Det är riksdagen som röstar igenom en ny lag.	☒
☒ Regeringen ansvarar för att riksdagens beslut genomförs.	eller	Riksdagen ansvarar för att regeringens beslut genomförs.	☐
☐ Folket röstar fram vilka som ska sitta i regeringen.	eller	Folket röstar fram vilka som ska sitta i riksdagen.	☒

Bedömningen utgår från följande del av kunskapskraven:

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband inom olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett **i huvudsak/relativt väl /väl** fungerande sätt.

Progression i uppgiften

Uppgiften prövar hur komplexa samband eleven kan beskriva. Ju fler korrekta svar desto större bredd har eleven visat om den politiska strukturen i Sverige, vilket här innebär att sambanden blir mer komplexa. Antalet korrekta svar visar också på en mer fungerande begreppsanvändning.

Antal rätt	Visar på
4	enkla samband och i huvudsak fungerande begreppsanvändning
5-6	relativt komplexa samband och relativt väl fungerande begreppsanvändning
7	komplexa samband och väl fungerande begreppsanvändning

Uppgift 4 Demokratiska beslut

Formulering av uppgiften och rätta svar

Markera för varje påstående om det stämmer eller inte stämmer.

stämmer stämmer inte

Alla omröstningar måste vara hemliga för att kallas demokratiska.	☐	☒
Det förslag som får flest röster är det som vinner i en demokratisk omröstning.	☒	☐
Det måste finnas flera alternativ att rösta på för att man ska kunna fatta ett demokratiskt beslut.	☒	☐
Ett demokratiskt beslut betyder att bara det förslag som alla röstar på blir av.	☐	☒
Ett demokratiskt beslut innebär att rösterna räknas minst tre gånger.	☐	☒
För att ett beslut ska vara demokratiskt måste man rösta flera gånger.	☐	☒
I en demokratisk omröstning behöver man inte tala om för någon vad man har röstat på.	☒	☐
I en demokratisk omröstning är varje persons röst lika mycket värd.	☒	☐
Om ett beslut ska kallas demokratiskt måste rösterna skrivas ner på lappar.	☐	☒
Om inte alla är nöjda med ett demokratiskt beslut så måste röstningen göras om.	☐	☒

Bedömningen utgår från följande del av kunskapskraven:

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om vad demokrati är och hur demokratiska beslutsprocesser fungerar och visar det genom att föra **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade** resonemang om hur demokratiska värden och principer kan kopplas till hur beslut tas i elevnära sammanhang.

Progression i uppgiften

Uppgiften prövar elevens kunskaper om demokrati och demokratiska beslutsprocesser. Ju fler korrekta svar desto större bredd har eleven visat, vilket här innebär att resonemanget blir mer utvecklat.

Antal rätt	Visar på
6-7	enkla resonemang
8-9	relativt utvecklade resonemang
10	utvecklade och nyanserade resonemang

Uppgift 5 Fördelar och nackdelar med demokratiska beslut

Formulering av uppgiften

Här nedan kan du läsa om hur tre klasser gjorde när de skulle rösta om vart de skulle åka på klassresa. Läs igenom de tre texterna och svara sedan på frågorna.

Klass 6A

Läraren frågade om någon i klassen hade förslag på vart de skulle kunna åka. Zara, Kim, Simon och Kevin pratade ivrigt och hade flera förslag men de övriga eleverna i klassen var tysta. Förslagen skrevs upp på tavlan. Sedan fick alla rösta på varje förslag genom att räkka upp handen. Läraren räknade hur många röster varje förslag fått och det förslag som fått flest röster vann.

Klass 6B

Alla elever fick tid på sig att lämna förslag på vart de skulle kunna åka genom att lämna in lappar med önskemål. När klassen träffades skrevs alla förslag upp på tavlan. Varje förslag diskuterades och sedan var det dags att rösta. Varje elev fick då gå ut i korridoren och skriva sin röst på en lapp som gavs till läraren. Läraren berättade sedan vilket förslag som fått flest röster.

Klass 6C

Läraren samlade alla föräldrar till ett föräldramöte där de fick föreslå vart klassen skulle åka. När klassen träffades dagen efter skrev läraren upp alla förslag på tavlan. Alla fick rösta på vilket förslag de tyckte var bäst genom att räkka upp handen. Alla fick blunda när de röstade. Det förslag som fick flest röster vann.

- a) Resonera om vilka demokratiska fördelar och nackdelar det finns med klass **6A**:s sätt att fatta beslut! Förklara också varför de är fördelar eller nackdelar.
- b) Resonera om vilka demokratiska fördelar och nackdelar det finns med klass **6B**:s sätt att fatta beslut! Förklara också varför de är fördelar eller nackdelar.
- b) Resonera om vilka demokratiska fördelar och nackdelar det finns med klass **6C**:s sätt att fatta beslut! Förklara också varför de är fördelar eller nackdelar.

Bedömningen utgår från följande del av kunskapskraven:

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om vad demokrati är och hur demokratiska beslutsprocesser fungerar och visar det genom att föra **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade** resonemang om hur demokratiska värden och principer kan kopplas till hur beslut tas i elevnära sammanhang.

Bedömningsaspekter och progression

I vilken utsträckning eleven:

- beskriver demokratiska fördelar och nackdelar med de tre klassernas sätt att fatta beslut
- förklarar fördelarna eller nackdelarna

Enkla resonemang	Utvecklade resonemang	Välutvecklade och nyanserade resonemang
<ul style="list-style-type: none">• Svaret innehåller minst en fördel med någon av de tre klassernas sätt att fatta beslut• Svaret innehåller minst en nackdel med någon av de tre klassernas sätt att fatta beslut	<ul style="list-style-type: none">• Svaret innehåller minst två fördelar. Två av de tre klassernas sätt att fatta beslut ska beröras• Svaret innehåller minst två nackdelar. Två av de tre klassernas sätt att fatta beslut ska beröras.• Minst en av nackdelarna eller fördelarna förklaras	<ul style="list-style-type: none">• Svaret innehåller minst en fördel med var och en av de tre klassernas sätt att fatta beslut• Svaret innehåller minst två nackdelar. Två av de tre klassernas sätt att fatta beslut ska beröras.• Minst två av nackdelarna eller fördelarna förklaras

Exempel på fördelar och nackdelar

Observera att eleverna får använda samma argument i flera klasser

Fördelar:

6A	6B	6C
<ul style="list-style-type: none">• Alla får rösta• Förslaget som fått flest röster vann	<ul style="list-style-type: none">• Alla får rösta• Förslaget som fått flest röster vann• Alla får lämna förslag• Alla fick tid att komma på förslag• Förslagen diskuterades innan röstning• Röstningen är hemlig	<ul style="list-style-type: none">• Alla får rösta• Förslaget som fått flest röster vann• Röstningen är hemlig

Nackdelar:

6A	6B	6C
<ul style="list-style-type: none">• Bara några elever lämnade förslag• Röstningen var öppen, man kan påverkas av andra eller bli retad för hur man röstat	<ul style="list-style-type: none">• Röstlapparna lämnades direkt till läraren och därmed blev valhemligheten begränsad	<ul style="list-style-type: none">• Föräldrarna bestämde förslagen, inte eleverna som var de som skulle resa

Kommentar

Föräldrarnas medverkan i beslutet ses inte som en demokratisk fördel i denna situation.

Vanliga orsaker till att svar inte bedöms visa enkla resonemang

Eleven upprepar enbart det som står i texten, utan att skriva om det är en fördel eller nackdel. Elevens ger fördelar eller nackdelar som inte handlar om demokrati, till exempel att ett sätt är snabbare än ett annat, eller att föräldrarna ger tråkiga förslag.

Enkla resonemang

- Svaret innehåller **minst en** fördel med någon av de tre klassernas sätt att fatta beslut
- Svaret innehåller **minst en** nackdel med någon av de tre klassernas sätt att fatta beslut

Exempel på elevsvar som visar på enkla resonemang

6A: de kunde se vad alla rustade på
6B. de var bra för man kunde inte veta vad alla rustade på
6C: de var dåligt att de inte fick välja själv

Bedömningskommentar:

Svaret innehåller en fördel i klass 6B, att röstningen var hemlig. Svaret innehåller en nackdel i klass 6C, att föräldrarna var de som tog fram förslagen. Svaret för klass 6A räknas inte som relevant då det inte framgår om detta är en fördel eller nackdel.

Utvecklade resonemang

- Svaret innehåller **minst två** fördelar med **två av de tre** klassernas sätt att fatta beslut
- Svaret innehåller **minst två** nackdelar med **två av de tre** klassernas sätt att fatta beslut
- **Minst en** av fördelarna **eller** nackdelarna förklaras

Exempel på elevsvar som visar på utvecklade resonemang

6A: Att det bara var fyra som pratade (nackdel)
Att dem röstade var bra så alla får säga vad de tycker (direkt demokrati).
6B: Att det också röstade var bra för att: alla får säga sitt och alla måste lyssna på allas röster . Det var också bra att det gick ut för att inte påverka varandras röster.
6C: Att det inte hade föräldrar och barnmöte var en nackdel för att: det är ju barnens klassresa dem ska ju också säga och je förslag på var dem ska (nackdel) Fördel: att dem hade demokrati sen.

Bedömningskommentar:

Svaret beskriver två fördelar: i klass 6A att de röstade, i klass 6B var att röstningen var hemlig. Svaret beskriver två nackdelar. Nackdel i 6A var att bara fyra elever gav förslag och i 6C att föräldrarna var de som gav förslagen, vilket också förklaras ytterligare; det är ju barnen som ska resa så därför borde de få vara delaktiga och ge förslag.

Välutvecklade och nyanserade resonemang

- Svaret innehåller **minst en** fördel med **var och en** av de tre klassernas sätt att fatta beslut
- Svaret innehåller **minst två** nackdelar med **två av de tre** klassernas sätt att fatta beslut.
- **Minst två** av fördelarna **eller** nackdelarna förklaras

Exempel på elevsvar som visar på välutvecklade och nyanserade resonemang

6A

Jag tycker det var bra att dem fick ge förslagen själva. Men det var ju mindre bra eftersom dem röstade så att alla kunde se vad man röstade på. På det sättet kan man ju påverkas mer av en kompis som tycker något. Det var bra att dem gick efter hur många röster dem hade fått. För det förslag som hade fått flest röster vann ju det tycker jag är mest rättvist.

6B

Jag tycker allt var ganska bra eftersom att dem fick god tid på sig att tänka och rösta. Men det kanske tar för mycket tid på lektionen. Det var bra att man fick gå ut och rösta, så man inte blev påverkad av någon.

6C

Det var lite synd att föräldrarna fick ge förslagen och inte barnen. Men dem blundade när den räckte upp handen och det var ju bra!
Det var bra att majoriteten bestämde.

Bedömningskommentar:

Svaret beskriver två fördelar i klass 6A; att de fick ge förslag själva, att förslaget med flest röster vann. Fördel i klass 6B var att röstningen var hemlig, vilket också förklaras ytterligare: så man inte blev påverkad av någon .

Fördelarna i klass 6C var att röstningen var hemlig samt att majoriteten bestämde. Nackdel i 6A var att de röstade öppet vilket också förklaras; På det sättet kan man ju påverkas mer av en kompis som tycker något.

Nackdel i 6C: att föräldrarna var de som gav förslagen.

Uppgift 6 Fördelar med representativ och direkt demokrati

Formulering av uppgiften

Direkt demokrati betyder att alla som har rätt att rösta i en fråga får vara med och fatta beslut direkt.

Representativ demokrati betyder att någon annan utsedd person eller parti som man har röstat på, fattar beslutet.

- Beskriv vilka fördelar det finns med att använda **direkt demokrati** när man ska fatta ett beslut.
- Beskriv vilka fördelar det finns med att använda **representativ demokrati** när man ska fatta ett beslut.

Bedömningen utgår från följande del av kunskapskraven:

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om vad demokrati är och hur demokratiska beslutsprocesser fungerar och visar det genom att föra **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade** resonemang om hur demokratiska värden och principer kan kopplas till hur beslut tas i elevnära sammanhang.

Bedömningsaspekter och progression:

I vilken utsträckning eleven:

- beskriver fördelar med att använda direkt demokrati när man ska fatta ett beslut, som förtydligas med exempel eller jämförelse
- beskriver fördelar med att använda representativ demokrati när man ska fatta ett beslut, som förtydligas med exempel eller jämförelse

Enkla resonemang	Utvecklade resonemang	Välutvecklade och nyanserade resonemang
<ul style="list-style-type: none">Svaret beskriver minst en fördel med att använda direkt eller representativ demokrati, när man ska fatta ett beslut. Fördelen förtydligas med exempel eller jämförelse med den andra formen av demokrati	<ul style="list-style-type: none">Svaret beskriver minst en fördel, som förtydligas med exempel eller jämförelse, med att använda direkt demokrati när man ska fatta ett beslutSvaret beskriver minst en fördel, som förtydligas med exempel eller jämförelse, med att använda representativ demokrati när man ska fatta ett beslut	<ul style="list-style-type: none">Svaret beskriver sammanlagt minst tre fördelar, som förtydligas med exempel eller jämförelse, fördelade på båda demokratiformerna

a) Exempel på relevanta fördelar med direkt demokrati

Det går snabbt att genomföra omröstning i mindre grupper
Man ser resultat med en gång om man till exempel räcker upp handen
Alla får påverka varje beslut och majoriteten får som de vill

b) Exempel på relevanta fördelar med representativ demokrati

Det går snabbare när en mindre grupp får besluta åt en större grupp
Mindre krångel, mindre arbete med rösträkning till exempel

Vanliga orsaker till att svar inte bedöms visa enkla resonemang

Svaret är för vagt, t ex ”det går snabbare”, utan att förklara vad det är som är tids-
sparande. Svaret beskriver inte fördelar utan beskriver om hur demokratiformen
kan användas, ex: ”bra i klassen”, ”bra i riksdagen”.
Svaret förklarar vad direkt demokrati är, men belyser inga fördelar.

Exempel på elevsvar som visar på relevant fördel som förtydligas på fråga a

Elevsvar 1

Det går mycket snabbare för att det är en liten summa av personer, och det är
rättvisst och alla får bestämma. Alla får ju rösta.

Bedömningskommentar:

Att det går snabbare samt att alla får rösta är relevanta fördelar. Den första fördelen
förtydligas med att det är färre personer som gör att besluten går fortare.

Elevsvar 2

Fördelarna är ju att alla måste vara med, annars blir det ingen direkt
demokrati. Då får alla vara med att tycka och tänka som dom vill och allas
röster är lika mycket värda..

Bedömningskommentar:

Att alla får rösta är en relevant fördel. Den förtydligas med att alla får ”vara med att
tycka och tänka” och ”allas röster är lika mycket värda”.

Elevsvar 3

Fördelarna är att alla får vara med och tycka. För i representativ demokrati
så är det ju det parti som man röstat på som väljer var de ska rösta på och
ibland så tycker du inte samma som partiet

Bedömningskommentar:

Att alla får tycka/rösta är en relevant fördel. Den förtydligas med jämförelsen att i
representativ demokrati så tycker du ibland ”inte samma som partiet”.

Exempel på elevsvar som visar på relevant fördel som förtydligas på fråga b

Elevsvar 1

för att då behöver inte hela klassen gå med ner till rektorn utan bara en elev som klassen har lottat fram eller röstat fram.

Bedömningskommentar:

Att det är smidigare att skicka en representant är en relevant fördel som förtydligas med att ”då behöver inte hela klassen gå”.

Elevsvar 2

Fördelen är att en person kan vara tusentals, så i riksdagen finns det massa representanter som symboliserar en typ av folk.

Bedömningskommentar:

Att en representant kan företräda flera är en relevant fördel som förtydligas med ”tusentals” och ”en typ av folk”.

Elevsvar 3

En fördel är ju att om alla i Sverige skulle få rösta om varenda sak så skulle det ta lång tid och mycket arbete.

Bedömningskommentar:

Att det går snabbare att ta beslut är en relevant fördel. Den förtydligas med att lyfta fram om alla ”skulle få rösta om varenda sak” så skulle det bli ”mycket arbete”.

Uppgift 7 Frågor om att påverka beslut

Formulering av uppgiften

Leon som är tretton år vill påverka ett beslut som politikerna i hans kommun ska fatta. Han får tips av familj och vänner på hur han kan göra. Välj ut det tips du tror bäst kan hjälpa Leon att påverka politikerna och förklara varför du valt det.

1. Få en tidning att skriva om beslutet
2. Demonstrera utanför kommunhuset
3. Skriva brev till politikerna
4. Starta en Facebook-grupp och samla fler som tycker likadant
5. Samla in namnunderskrifter från folk i kommunen som tycker likadant

a) Jag väljer tips nummer: _____

Förklara varför detta sätt bäst kan hjälpa Leon att påverka politikerna.

b) Vad kan göra det svårt för Leon att påverka politikerna i kommunen? Oavsett vilket sätt att påverka han väljer.

c) Både barn och vuxna försöker i olika sammanhang påverka beslut. Vilka olika saker är viktiga för att personer och grupper ska lyckas med att påverka olika beslut? Oavsett vilket sätt att påverka de väljer.

Bedömningen utgår från följande del av kunskapskraven:

Eleven kan utifrån något givet exempel föra **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade** resonemang dels om hur individer och grupper kan påverka beslut på olika nivåer, dels om förhållanden som begränsar människors möjlighet att påverka.

Bedömningsaspekter och progression

I vilken utsträckning eleven:

- motiverar varför det sätt de valt kan påverka politikerna
- beskriver exempel som kan göra det svårt att påverka politikerna
- beskriver exempel på vad det är som gör att olika beslut påverkas

Enkla resonemang	Utvecklade resonemang	Välutvecklade och nyanserade resonemang
<ul style="list-style-type: none">• Svaret innehåller minst en relevant motivering till varför det sätt de valt kan påverka politikerna (fråga a)• Svaret innehåller minst ett relevant exempel som visar vad som kan göra det svårt att påverka politikerna (delfråga b)• Svaret innehåller minst ett relevant exempel på vad det är som gör att olika beslut påverkas (fråga c)	<ul style="list-style-type: none">• Svaret innehåller minst en relevant motivering/ förklaring till varför det sätt de valt kan påverka politikerna (fråga a)• Svaret innehåller minst tre relevanta exempel fördelade på både fråga b och c	<ul style="list-style-type: none">• Svaret innehåller minst en relevant motivering/ förklaring till varför det sätt de valt kan påverka politikerna (fråga a)• Svaret innehåller minst fyra relevanta exempel fördelade på både fråga b och c

a) Exempel på motiveringar som bedöms som relevanta

1. Få en tidning att skriva om beslutet:

Kan få fler att reagera och höra av sig. Sätter press på politikerna

2. Demonstrera utanför kommunhuset:

Visar vad man tycker och att man är flera som tycker likadant, kan få fler att ansluta sig

3. Skriva brev till politikerna: Beskriva sina bästa argument och övertala

4. Starta en Facebook-grupp och samla fler som tycker likadant:

Är man fler sätter det större press på politikerna

5. Samla in namnunderskrifter från folk i kommunen som tycker likadant:

Visa att man är många som tycker likadant, informera fler om vad som sker

b) Exempel på vad som kan göra det svårt för Leon att påverka politikerna:

Behöver inte vara kopplat till de alternativt de valt på fråga a och b

Han är ung, blir inte tagen på allvar

Han får inte med sig tillräckligt många andra

Förslaget är inte bra, kommunen hittar nackdelar, förslaget missgynnar många

Förslaget kostar för mycket, visar sig inte vara genomförbart

Svårt att hitta rätt instans, hitta rätt politiker

c) Exempel på vad det är som gör att olika beslut påverkas:

Behöver inte vara kopplat till de alternativt de valt på fråga a och b

Att beslutet är genomförbart, rimligt, gynnar flera

Att man har goda argument

Att man har ett stort antal tyckare/anhängare med sig

Att budskapet når fram, till rätt person

Att man är hårdig, inte ger upp

Vanliga orsaker till att svar inte bedöms visa enkla resonemang

Svaret ger ingen förklaring till varför ett sätt är bra utan förklarar bara varför andra sätt är dåliga. Förklaringarna är vaga eller upprepar informationen från frågan.

Exempel på elevsvar som visar på relevant motivering på fråga a

1. Få en tidning att skriva om beslutet:

Om du lyckas få en tidning att skriva om din åsikt kommer många läsa åsikten (kanske till och med politikerna) och flera kommer att hjälpa till att sprida det till politikerna.

Bedömningskommentar:

Att fler kommer läsa och ansluta sig är en relevant förklaring.

2. Demonstrera utanför kommunhuset

för om kumunen inte har lysnat på dig första gången så måste dom de nu och då får mer folk i kumunen reda på vad du tycker och då kan den personen framföra de du tycker till riksdagen

Bedömningskommentar:

Att man vet att man synliggjort sin åsikt, både för politiker och andra, är en relevant förklaring.

3. Skriva brev till politikerna

en jag tycker nummer 3 är bra för då får dom se det snabbast i stället t.ex ha en liten ruta i tidningen som ingen ser

Bedömningskommentar:

Att ett brev kommer direkt till politikerna (jämfört med en notis i tidningen) är en relevant förklaring.

4. Starta en Facebook-grupp och samla fler som tycker likadant

Facebook är en social medie som gör det lätt att få folk på sin sida och det är bättre att man är många än om man bara är en. Då visar de att det är så här som de tycker. Så då kommer kommunen förmodligen att följa åsikten tillslut.

Bedömningskommentar:

Att Facebook gör det lätt för fler att ansluta sig är en relevant förklaring.

5. Samla in namnunderskrifter från folk i kommunen som tycker likadant

Jag tycker att Leon borde skriva en lapp och få så många underskrifter som möjligt och sedan kontakta regeringen i hans kommun och visa upp alla namnunderskrifter som han har fått. Han skulle kunna samla ihop ett gäng som står med listor på stan och fråga om folks underskrifter. När han sedan kontaktar kommunen så har han flera andras underskrifter som visar att det inte är bara han som tycker så.

Bedömningskommentar:

Att det är ett sätt att samla fler som håller med är en relevant förklaring

Exempel på elevsvar som visar relevanta exempel på fråga b

Elevsvar 1

Om nästan inget annan tycker som honom och han inte får ihop så många underskrifter så kan det nog bli svårt att förklara för de i kommunen att det är en viktig sak (om det är en viktig sak såklart)

Bedömningskommentar:

Att det är svårt om han är ensam om förslaget är ett relevant exempel.

Elevsvar 2

1. Han är 12 och har inte lika mycket makt som en myndig. De kanske inte lyssnar.
2. Han kanske inte får tillräckligt många människor som hjälper honom.

Bedömningskommentar:

Svaret innehåller de relevanta exemplen att han är ung och att det är svårt om de inte får ihop tillräckligt många som tycker samma sak.

Elevsvar 3

1. Om det inte är många som skriver på kan det vara svårt.

Bedömningskommentar:

Att det är svårt om de inte får ihop tillräckligt många som tycker samma sak anses vara ett relevant exempel

Elevsvar 4

De lyssnar kanske inte på barn

Bedömningskommentar:

Att det är svårare för unga att påverka anses vara ett relevant exempel

Elevsvar 5

1. Det kan alltid vara svårt att få uppmärksamhet utav människor som har större påverkan i ditt land, alla politiker kanske inte håller med Leon, vissa kanske känner att dom har redan gjort sitt val på ett bra sätt
2. sen kanske en sådan grupp inte har tillräckligt mycket folk som håller med

Bedömningskommentar:

Svaret innehåller de relevanta exemplen att det blir svårt om politikerna inte håller med om förslaget, samt om de inte får ihop tillräckligt många som tycker samma sak.

Exempel på elevsvar som visar relevanta exempel på fråga c

Elevsvar 1

1. att de har flera personer som håller med dem så att det till exempel inte bara är en person som tycker så, att man går ut med det som man tycker för många andra så att flera också uppmanas om det
2. att man lyfter fram det till kommunen som man bor i.

Bedömningskommentar:

Svaret innehåller de relevanta exemplen att man är flera, samt att man ser till att förslaget når fram till de man vill påverka.

Elevsvar 2

Det måste vara rimligt och enligt lagen

Bedömningskommentar:

Att förslaget måste vara rimligt anses vara ett relevant exempel.

Elevsvar 3

1. att det säger det de tycker och inte slutar försöka påverka om det går dåligt.
2. man ska samla in en grupp som tycker samma saker och demonstrera om man inte kan få politiker att ändra sig.

Bedömningskommentar:

Svaret innehåller de relevanta exemplen att man fortsätter och inte ger sig, samt att man samlar fler som tycker likadant.

Elevsvar 4

1. Man ska tydliggöra vad det är man vill nå fram med. Man måste argumentera till varför man tycker som man gör och även kanske visa vad det skulle kunna nå fram till.
2. Om det är en större grupp människor är det lättare att få fram sin åsikt, då är det fler som tycker likadant.

Bedömningskommentar:

Svaret innehåller de relevanta exemplen att man ska vara tydlig med vad man vill, samt att det är bra att vara flera.

3. Hur kan resultatet tolkas och återkopplas till eleverna?

Elevens resultat kan med fördel sammanställas i det medföljande formuläret för sammanställning av elevresultat. När detta är gjort kan man som lärare se mönster i elevens svar i förhållande till olika delar av kunskapskraven och olika innehåll.

Följande frågor kan användas för att tolka resultaten både på elev- och gruppnivå:

- Är det någon del av kunskapskraven där resultatet utmärker sig åt något håll?
- Hur väl stämmer resultaten på uppgifterna i bedömningsstödet överens med elevernas övriga prestationer?
- Vilka mönster kan ses i elevernas svar och prestationer på uppgifterna, t.ex. i relation till uppgifternas innehåll, format eller koppling till kunskapskraven?

Bedömningsstödet *Demokrati och politik* prövar de markerade delarna av kunskapskraven

Förmåga	Uppgifter	Kunskapskrav
Analysera samhällsstrukturer med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp och modeller.	1, 2, 3	Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband inom olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett i huvudsak/relativt väl /väl fungerande sätt.
Reflektera över hur individer och samhällen formas, förändras och samverkar	7	Eleven kan utifrån något givet exempel föra enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang dels om hur individer och grupper kan påverka beslut på olika nivåer, dels om förhållanden som begränsar människors möjligheter att påverka.
Analysera och kritiskt granska lokala, nationella och globala samhällsfrågor ur olika perspektiv		Eleven kan undersöka elevnära samhällsfrågor ur något perspektiv, och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband med enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/välutvecklade och väl underbyggda resonemang. Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i elevnära samhällsfrågor med enkla/utvecklade/välutvecklade resonemang och till viss del/relativt väl/väl underbyggda argument.
Reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden, principer, arbetssätt och beslutsprocesser.		Eleven redogör för innebörden av de mänskliga rättigheterna och barnets rättigheter och ger exempel på vad rättigheterna kan betyda för barn i olika delar av världen.
Reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden, principer, arbetssätt och beslutsprocesser.	4, 5, 6	Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om vad demokrati är och hur demokratiska beslutsprocesser fungerar och visar det genom att föra enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang om hur demokratiska värden och principer kan kopplas till hur beslut tas i elevnära sammanhang.
söka information om samhället från medier, internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet		Eleven kan söka information om samhället och använder då olika källor på ett i huvudsak/relativt väl/väl fungerande sätt och för enkla/utvecklade/välutvecklade resonemang om informationens och källornas användbarhet.

Formulär för sammanställning av elevresultat

Elevens namn: _____ Datum: _____ Årskurs: _____

Förmåga	Uppgifter	Del av kunskapskrav
Analysera samhällsstrukturer med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp och modeller.	1, 2, 3	Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband inom olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett i huvudsak/relativt väl /väl fungerande sätt.
Reflektera över hur individer och samhällen formas, förändras och samverkar	7	Eleven kan utifrån något givet exempel föra enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang dels om hur individer och grupper kan påverka beslut på olika nivåer, dels om förhållanden som begränsar människors möjligheter att påverka.
Reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden, principer, arbetssätt och beslutsprocesser.	4, 5, 6	Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om vad demokrati är och hur demokratiska beslutsprocesser fungerar och visar det genom att föra enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang om hur demokratiska värden och principer kan kopplas till hur beslut tas i elevnära sammanhang.

Uppgift	Enkla samband	Förhållandevis komplexa samband	Komplexa samband
1. Så fungerar svensk demokrati	☐	☐	☐
2. Demokrati eller diktatur	☐	☐	☐
3. Riksdagen eller regering	☐	☐	☐

Uppgift	Enkla resonemang	Utvecklade resonemang	Välutvecklade och nyanserade resonemang
4. Demokratiska beslut	☐	☐	☐
5. För- / nackdelar med dem. beslut	☐	☐	☐
6. Fördelar med rep. och dir. dem.	☐	☐	☐
7. Påverka beslut	☐	☐	☐

Formulär för sammanställning på gruppnivå

Grupp/klass: _____ Datum: _____ Årskurs: _____

Markera antal elever som uppnått de olika nivåerna.

Uppgift	Visar ej enkla samband	Enkla samband	Förhållandevis komplexa samband	Komplexa samband
1. Så fungerar svensk demokrati				
2. Demokrati eller diktatur				
3. Riksdagen eller regering				

Uppgift	Visar ej enkla resonemang	Enkla resonemang	Utvecklade resonemang	Välutvecklade och nyanserade resonemang
4. Demokratiska beslut				
5. För- / nackdelar med dem. beslut				
6. Fördelar med rep. och dir. dem.				
7. Påverka beslut				